

SHAXS PSIXOLOGIK PROFILINI BAHOLASHNING PROYEKTIV USULLARI XUSUSIDA

O.S.Mirzayev¹

1. O'zbekiston Milliy universiteti "Psixologiya" kafedrasida katta o'qituvchisi, psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (Phd)

Mas'ul muallif: Mirzayev Olim Saforovich, O'zbekiston Milliy universiteti "Psixologiya" kafedrasida katta o'qituvchisi, psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (Phd).

Received: 11 Oktabr 2026
Accepted: 16 Oktabr 2026
Published: 21 Oktabr 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Mirzayev, O. S. SHAXS PSIXOLOGIK PROFILINI BAHOLASHNING PROYEKTIV USULLARI XUSUSIDA / O. S. Mirzayev // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 10, № 2. — B. 26–29.

Annotatsiya. Ushbu maqola shaxs psixologik profilini baholashning proyektiv usullari xususida mavzusiga bag'ishlangan. Maqolada proyektiv usulning psixodiagnostik mohiyati, uning shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini aniqlashdagi imkoniyatlari, proyektiv topshiriqlar orqali shaxsning emotsional, motivatsion va shaxslararo xususiyatlarini o'rganish kabi masalalar ham keng yoritilgan. Bundan tashqari, shaxs psixologik profilini shakllantirishda proyektiv metodikalar natijalarini tahlil qilish, proyektiv belgilarni baholash mezonlari, diagnostik xulosalarni shakllantirish hamda proyektiv usuldan psixodiagnostik amaliyotda foydalanishning o'ziga xos jihatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: shaxs, psixologik profil, proyektiv usul, proyektiv metodikalar, proyeksiya, psixodiagnostika, individual-psixologik xususiyatlar, emotsional holat, motivatsiya, shaxslararo munosabatlar, interpretatsiya, diagnostik baholash.

О ПРОЕКТИВНЫХ МЕТОДАХ ОЦЕНКИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ ЛИЧНОСТИ

Аннотация. Данная статья посвящена теме проективных методов оценки психологического профиля человека. В статье также рассматривается психодиагностическая сущность проективного метода, его возможности в определении индивидуальных психологических характеристик человека, а также изучение эмоциональных, мотивационных и межличностных характеристик человека посредством проективных задач. Кроме того, анализируются результаты проективных методов в формировании психологического профиля человека, критерии оценки проективных признаков, формирование диагностических заключений и специфические аспекты применения проективного метода в психодиагностической практике.

Ключевые слова: человек, психологический профиль, проективный метод, проективные методы, проекция, психодиагностика, индивидуальные психологические характеристики, эмоциональное состояние, мотивация, межличностные отношения, интерпретация, диагностическая оценка.

ON PROJECTIVE METHODS FOR ASSESSING THE PSYCHOLOGICAL PROFILE OF PERSONALITY

Abstract. This article focuses on projective methods for assessing an individual's psychological profile. It examines the psychodiagnostic nature of projective methods, their potential for identifying an individual's psychological characteristics, and the study of emotional, motivational, and interpersonal traits through projective tasks. Furthermore, the article analyzes the interpretation of results from projective techniques, criteria for evaluating projective indicators, the formulation of diagnostic conclusions, and specific aspects of applying projective methods in psychodiagnostic practice.

Keywords: personality, psychological profile, projective method, projective techniques, projection, psychodiagnostics, individual-psychological characteristics, emotional state, motivation, interpersonal relations, interpretation, diagnostic assessment.

Kirish. Bugungi kunda shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini chuqur o'rganish va uning yaxlit psixologik profilini shakllantirish masalasi zamonaviy psixodiagnostikaning dolzarb vazifalaridan biri sanaladi. Shaxsning psixologik profilini baholashda standartlashtirilgan test va so'rovnomalar bilan bir qatorda, proyektiv metodikalardan foydalanish ham alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur metodikalar noaniq yoki ko'p ma'noli stimullar asosida respondentlarning individual javoblari, ma'lumotlarni ularni idrok etish tezligi va talqin qilish xususiyatlarini o'rganishga keng imkon beradi. Biroq, shaxsni faqat bevosita savollarga berilgan javoblar asosida baholash imkoniyati, uning psixologik xususiyatlarini to'liq ochib berishda ayrim cheklovlarga egadir. Bundan tashqari, sinaluvchi o'z javoblarini ongli ravishda nazorat qilishi yoki ijtimoiy jihatdan maqbul tarzda namoyon bo'lishga intilishi mumkin. Proyektiv topshiriqlarda asosan, noaniq materialga individual mazmun berish talab qilinadi. Shu jihatdan qaralganda,

proyektiv usullar shaxsning hissiy munosabatlari, ehtiyojlari, motivlari, idrok xususiyatlari va shaxslararo munosabatlarining ayrim jihatlarini aniqlashda qo'shimcha psixodiagnostik imkoniyat yaratadi. Xorij psixologiyasida aksariyat tadqiqotchilar proyektiv diagnostika masalasida uzoq yillik ilmiy-amaliy tajribaga egadir. G.Rorshachning siyoh dog'lari testi, G.Myurrey va K.Morganning "Tematik apperpepsiya testi" kabi metodikalari, shaxs xususiyatlarini o'rganishda keng qo'llanib kelgan. Hozirgi zamon tadqiqotlarida esa, asosiy e'tibor proyektiv metodikalarning diagnostik imkoniyatlarini shunchaki tavsiflashga emas, balki ularning ishonchliligi, validligi, standartlashtirilishi va amaliy samaradorligini empirik jihatdan asoslashga qaratilmoqda. Mazkur ilmiy yondashuvga muvofiq, proyektiv metodikalardan foydalanish masalasini ularning mavjudligi yoki ommalashganligi bilan emas, balki muayyan psixologik xususiyatni qanchalik asosli va ishonchli baholay olishi bilan bog'lash lozim. Shu sababli ham, shaxs profilini tuzish amaliyotida, proyektiv metodikalarni boshqa psixodiagnostik metodlar bilan uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi. Bunday yondashuv shaxs haqidagi ma'lumotlarni bir nechta manba asosida tahlil qilish va diagnostik xulosaning asoslanganligini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, hozirgi kunga kelib O'zbekistonda amalga oshirilayotgan psixologik tadqiqotlarda, proyektiv metodikalardan foydalanishga qiziqish ortib bormoqda. Ko'pchilik tadqiqotchilar ushbu masalaga yangi qiziqish bilan qaramoqda. Biroq, xorijda ishlab chiqilgan metodikalarni O'zbekiston sharoitida qo'llashda, ularning ishonchlilik va validlilik mezonlarini tekshirish shuningdek, metodikalarni mahalliy muhitga moslashtirish masalasi dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Chunki, sinaluvchining obrazlarni idrok etishi, ularni talqin qilishi va ularga ma'no yuklashi uning madaniy tajribasi hamda ijtimoiy muhitga bog'liq bo'lishi mumkin. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan psixologik tadqiqotlarda proyektiv usullardan keng foydalanish, avvalo, ularning shaxs psixologik profilini baholashdagi imkoniyatlarini aniqlash, diagnostik natijalarining ilmiy asoslanganligini tekshirish va mahalliy sharoitda qo'llash imkoniyatlarini belgilash zarurati bilan izohlanadi. Bizningcha, proyektiv usullarni shaxs psixologik profilini baholashning yagona vositasi sifatida emas, balki standartlashtirilgan psixodiagnostik metodikalarni to'ldiruvchi usul sifatida ko'rib chiqish maqsadga muvofiq. Mazkur yondashuv shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini kompleks o'rganish, uning ichki kechinmalari va munosabatlarining ayrim jihatlarini aniqlash hamda yakuniy psixologik xulosaning mazmunini boyitish imkonini beradi. Shu jihatdan qaralganda, shaxs psixologik profilini baholashning proyektiv metodikalari xususida muammosi nafaqat zamonaviy psixodiagnostika fani uchun balki, psixologik tetslashtirish bilan bog'liq ayrim muammolarga yechim olib kelishi ehtimoldan holi emas.

Mavzu bo'yicha adabiyotlar sharhi. Shaxsning psixologik profilini baholash ishlari avvalambor, uning individual-psixologik xususiyatlarini inobatga olish shuningdek, shaxsning hissiy kechinmalari, ehtiyojlari, motivlari va shaxslararo munosabatlarini yaxlit o'rganishni nazarda tutadi. Mazkur jarayonda proyektiv usullar shaxsning noaniq tasvirlar, vaziyatlar va topshiriqlarni o'ziga xos tarzda idrok etishi hamda talqin qilishini tahlil qilish imkonini beradi. Mazkur yondashuvlar insonning o'z kechinmalarini bevosita ifodalash qiyin bo'lgan holatlarda ham, uning psixik xususiyatlarini chuqurroq o'rganishga keng yordam berishi mumkin. Amerikalik psixolog C.F.Doremus ham o'z izlanishlarida, shaxs psixologik profilini shaxsning o'ziga xos psixologik xususiyatlarini va unda xulq-atvor namoyon bo'lishini yaxlit tizimi sifatida talqin qilgan [1,413]. Mazkur qarash shaxs profilini tuzishda insonning alohida belgilarini emas, balki ularning o'zaro bog'liqligini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi. Shaxsga faktorli yondashuv asoschilarida R.B.Kettell esa, shaxs xususiyatlarini ilmiy jihatdan o'rganish va ularni o'zaro farqlashga alohida e'tibor qaratgan. Mualliflarning ushbu yondashuvlariga muvofiq, psixologik profilni tuzishda kuzatilgan belgilarni tizimlashtirish va ularni boshqa psixodiagnostik ma'lumotlar bilan solishtirish uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Ukrainalik psixolog L.F. Burlachuk proyektiv psixologiya masalalarini o'rganib, proyektiv metodikalarning topshiriqlaridagi noaniq ta'sirlarni talqin qilish jarayonining shaxs xususiyatlarini aniqlashdagi ahamiyatini yoritgan [2,69]. Boshqwa bir tadqiqotchi E.T.Sokolova o'z izlanishlarida, shaxsni o'rganishda proyektiv usullarning imkoniyatlariga e'tibor qaratgan [3,56]. Mazkur ilmiy qarashlardan kelib chiqib, proyektiv topshiriqlarga berilgan javoblarni shaxsning ichki kechinmalari haqida ma'lumot beruvchi belgilar sifatida ko'rib chiqish mumkin. Biroq ularni yashirin istaklar yoki ruhiy muammolarning bevosita isboti sifatida baholash ilmiy jihatdan to'g'ri emas.

Tadqiqotchi L.N.Sobchik shaxsning individual xususiyatlarini o'rganishda rang tanlash bilan bog'liq yondashuvni takomillashtirgan [4,44]. Shuningdek, olimlardan T.S.Yatsenko shaxslararo munosabatlar va insonning o'zaro muloqot jarayonidagi psixologik xususiyatlarini o'rganishga o'z e'tiborini qaratgan. Mazkur yondashuvlar psixologik profilni shakllantirishda hissiy-irodaviy holatlar, guruh munosabatlar va individual javoblarning o'zaro bog'liqligini hisobga olish muhimligini ko'rsatadi. Qozog'istonlik psixolog olimlardan K.B.Jarikbayev bilish faoliyatining psixologik mexanizmlarini o'rgangan. Uning ilmiy qarashlari idrok va bilish jarayonlarini shaxsning faoliyati hamda o'zaro ta'sirlari bilan bog'liq holda tahlil qilish zarurligini anglashga yordam beradi [5,49]. Mazkur nuqtayi-nazardan, proyektiv topshiriqlarda namoyon bo'ladigan javoblarni faqat alohida psixologik belgi sifatida emas, balki insonning idroki va tajribasi bilan bog'liq hodisa sifatida ham o'rganish lozim.

Tadqiqotchilardan Yu.B.Maksimenkoning so'zlariga ko'ra, proyektiv usullarning asosiy ahamiyati shaxs haqida qo'shimcha ma'lumot olish va uning individual xususiyatlarini kengroq tahlil qilish imkoniyatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, olingan natijalarning ishonchliligi mutaxassisning kasbiy tayyorgarligi, topshiriqlarni to'g'ri qo'llashi va javoblarni xolis talqin qilishiga bog'liq sanaladi. Demak, muallif aytib o'tganidek psixologik profilni faqat bitta proyektiv usul asosida tuzish maqsadga muvofiq hisoblanmas ekan [6,51]. Natijalarni suhbat, kuzatish va standartlashtirilgan psixologik sinovlar orqali olingan ma'lumotlar bilan solishtirish zarur. Tadqiqotchi K.V.Karpinskiy shaxsning hayot yo'li, hayotiy maqsadlari va rivojlanish xususiyatlarini o'rganishga e'tibor qaratgan. Uning ilmiy yo'nalishi shaxsni faqat alohida

xususiyatlar yig'indisi sifatida emas, balki hayotiy tajriba va shaxsiy maqsadlar bilan bog'liq holda tahlil qilish muhimligini ko'rsatadi [7,67]. Qolaversa, shaxsning psixologik profilini shakllantirishda uning hissiy reaksiyalari va individual xususiyatlarinigina emas, balki hayotiy tajribasi, ijtimoiy muhiti va shaxslararo munosabatlarini ham hisobga olish zarur. Britaniyalik psixolog B.Semeonov shaxsni baholash va projektiv usullarni o'rganishga hissa qo'shgan. Muallifning fikricha, projektiv topshiriqlarni tahlil qilishda sinaluvchining javoblarini alohida holda emas, balki uning boshqa psixologik xususiyatlari va xulq-atvori bilan bog'liq ravishda baholash zarur. Buyuk Britaniyada o'tkazilgan tadqiqotlar rasm chizishga asoslangan usullarning klinik amaliyotdagi qo'llanishini ham o'rgangan. Tadqiqot natijalari britan klinik psixologlari rasm chizish usullaridan rasmiy diagnostik sinov sifatida kamroq, qo'shimcha baholash vositasi sifatida foydalanishini ko'rsatgan. Ukrainalik tadqiqotchilarning ishlarida ham projektiv usullardan shaxsning ichki kechinmalari, idrok xususiyatlari va o'zini anglash jarayonlarini o'rganishda foydalanish masalalari keng yoritilgan. Mazkur tadqiqotlarning mazmuni o'z - o'zidan, shaxsning psixologik profilni tuzishda, tadqiqotchining projektiv metodikalardan foydalanish imkoniyatlarini ya'nada oshiradi. Shu bois ham, projektiv metodikaning nazariy va amaliy asoslarini chuqur o'rganish, ularni tadqiqotlarda qo'llash bilan bog'liq metodologik yondashuvlarni takomillashtirish, diagnostik imkoniyatlarini ilmiy jihatdan asoslash hamda shaxs psixologik profilini baholashdagi samaradorligini aniqlash muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot usullari. Tadqiqot ishimizda J.Bukning "Uy.Odam.Daraxt" projektiv metodikasi, R.B.Kettellning "Shaxsni 16 omil yordamida o'rganish" so'rovnomasi hamda shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan boshqa psixodiagnostik usullardan foydalanish nazarda tutiladi. "Uy. Odam. Daraxt" metodikasi sinaluvchilarning o'zini idrok etishi, hissiy kechinmalari va atrof-muhit bilan munosabatlariga oid xususiyatlarni o'rganishga xizmat qiladi. R.B.Kettellning 16 omilli shaxs so'rovnomasi esa shaxsning emotsional barqarorligi, muloqotga kirishuvchanligi, mas'uliyatligi, o'zini nazorat qilishi va boshqa individual-psixologik xususiyatlarini tizimli baholash imkonini beradi. Ushbu metodikalardan olingan natijalarni o'zaro qiyosiy tahlil qilish orqali shaxsning psixologik profilini tavsiflovchi xususiyatlarni aniqlash, projektiv metodika natijalarini standartlashtirilgan so'rovnoma ko'rsatkichlari bilan solishtirish hamda ularning diagnostik imkoniyatlarini baholash ko'zda tutiladi. Tadqiqot natijalarining ishonchligini oshirish maqsadida miqdoriy va sifat tahlili usullaridan foydalanish, olingan ma'lumotlarni psixologik jihatdan izohlash hamda xulosalarni majmuaviy yondashuv asosida shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Natija va muhokamalar. Shaxs psixologik profilini baholashda projektiv metodikalar insonning individual-psixologik xususiyatlari, hissiy kechinmalari, ichki ziddiyatlari va shaxslararo munosabatlarini o'rganish imkonini beruvchi diagnostik vositalardan biri hisoblanadi. Mazkur metodikalarning o'ziga xos jihati shundaki, ular sinaluvchining noaniq stimullarni idrok etishi va ularga munosabat bildirish xususiyatlari orqali shaxsning ichki kechinmalarini tahlil qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, olingan natijalarni ishonchli talqin qilish uchun projektiv metodikalarni boshqa psixodiagnostik usullar bilan uyg'unlashtirish, sinaluvchining individual va ijtimoiy xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Quyida proektiv metodikalardan shakllantirilgan shaxsning psixologik profili va uning mazmuni haqida to'xtalib o'tishga harakat qilamiz. (1-jadval).

1-jadval.

Uy. Daraxt. Odam projektiv testi mezonlari bilan R.Kettellning 16 PF so'rovnomasi faktorlarining moslashtirilgan psixologik profili

Psixologik portretning uyg'unlashtirilgan psixik sohalari	16 PF co'rovnomasi bo'yicha	Uy.Daraxt.Odam projektiv metodikasi bo'yicha	Umumiy holatdagi nomzodning psixologik xususiyatiga doir xulosa
1. Emotsional soha:	Shaxs ichki barqarorlikka ega (C), xavotir darajasi past (O), keskinlik me'yorda (Q4).	Rasmda barqaror chiziqlar, simmetriya va toza kompozitsiya kuzatilgan. Shaxs emotsional jihatdan barqaror, stressga chidamli, ehtiyotkor shaxs.	Shaxs emotsional jihatdan barqaror, stressga chidamli, ehtiyotkor shaxs.
2. Ijtimoiy va kommunikativ soha:	A va F, H=5 faktorlari nomzodning muloyim, ijtimoiy ochiq, biroq ehtiyotkor shaxsni ifodalaydi	Odam tasviri ochiq qo'llarda, tabassum bilan berilgan holat ijtimoiy faollikning projektiv belgisi	Shaxs ijtimoiy munosabatlarda samimiy, insonparvar, muloqotda tenglikka intiladi
3. O'zini idrok etish va ichki nazorat:	Q3 va N faktorlari ko'rsatkichlari yuqori o'zini nazorat qilish, intizom, ichki muvozanatli ekanligini ifodalamoqda.	Tartibli chiziqlar, muvozanatli proporsiyalar – ichki nazoratning vizual ko'rinishi	nomzod ichki nazorat va o'zini idrok etish bo'yicha ichki intizomli, mas'uliyatli, o'z xulqini nazorat qiluvchi shaxs.
4. Motivatsion va faoliyat soha:	E va G faktorlar shaxsning etakchilik potentsiali, maqsadga yo'naltirilganligi va mas'uliyat darajasini ko'rsatadi	Daraxtning ildizi va shoxlari muvozanatli, bu holat barqaror motivatsiya belgisi	Nomzodning maqsadga intilish kuchli, mas'uliyatli va faol shaxs.
5. Kognitiv va ijodkorlik sohasi:	B va Q1 faktorlari bo'yicha fikrlash intellektual hamda yangi g'oyalarga ochiq	Rasmda detallarga e'tibor, struktura va kreativ elementlar mavjud.	Nomzodning kognitiv sohasi muvozanatli, intellekt darajani yaxshi, ijodiy fikrlovchi shaxs ekanligini anglatadi
6. Agressiya va himoya sohasi:	E, L=5, Q4 faktorlari nomzodda faol himoya strategiyasi bor, lekin nazoratli	Qalin chiziqlar va himoya strukturalari (devor, eshik) himoya mexanizmining normal ishlashiga dalil	Bu nomzodning teng vaziyatlarda o'z pozitsiyasini himoya qiladi, lekin konstruktiv yo'l bilan

Ushbu jadvalda aks etgan psixologik profilning va uning komponentlari tahlilida, shaxsning fikrlash uslubi va idrok faoliyatiga doir belgilarda, metodikalar orasida eng ishonchli uyg'unlik kuzatiladi. Himoya mexanizmlari bo'yicha aniqlangan yuqori korrelyatsiya esa shaxsning ichki xavfsizlik tizimi, xulqiy va psixologik himoya strategiyalari - L(Shubhalanuvchanlik), O (Xavotirlanuvchan) va Q4 (Keskinlik) faktorlaridagi ko'rsatkichlar bilan mantiqan to'liq mos tushayotganini bildiradi. Bu moslik himoya mexanizmlarini o'lchashda har ikki vosita chuqur psixodinamik xususiyatlarni izchil aks ettirayotganidan dalolat beradi.

Umuman olganda, jadvaldagi natijalar shaxsning psixologik tuzilmasini turli rakurslardan tahlil qiluvchi ikki metodikaning o'zaro mosligi yuqori ekanini ko'rsatadi. Eng barqaror moslik emotsional, kognitiv va himoya mexanizmlari yo'nalishlarida kuzatilgan bo'lib, ijtimoiy va motivatsion sohalar ham etarli darajada uyg'un natija bergan. Bunday holat metodikalar o'rtasidagi konstruktiv yaqinlikni tasdiqlaydi, shu bilan birga, shaxs portreti chuqur va kompleks tarzda tiklanganini ko'rsatadi.

Xulosa. Umuman olganda, Uy.Daraxt.Odam proyektiv metodikasi mezonlari va R. Kettellning 16 PF so'rovnomasi faktorlarini o'zaro uyg'unlashtirilgan holda tahlil qilish natijalari nomzodning psixologik profilini emotsional, ijtimoiy-kommunikativ, motivatsion, kognitiv hamda o'zini o'zi nazorat qilish sohalar bo'yicha kompleks baholash imkonini beradi. Tahlil natijalariga ko'ra, nomzodning emotsional barqarorligi, stressli vaziyatlarda o'zini boshqarishi, ijtimoiy munosabatlarda samimiylikka intilishi, mas'uliyat hissi va maqsadga yo'naltirilganligi uning psixologik portretining muhim xususiyatlari sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek, kognitiv faoliyatga oid ko'rsatkichlar nomzodning intellektual salohiyati, yangi g'oyalarga ochiqqligi va ijodiy fikrlash imkoniyatlarini baholash uchun asos yaratadi. Bizningcha, ushbu ikki metodika natijalarini qiyosiy tahlil qilish shaxs xususiyatlarini turli diagnostik yondashuvlar asosida o'rganish va psixologik profilning mazmunini aniqlashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, emotsional holat, fikrlash xususiyatlari va himoya strategiyalariga doir ko'rsatkichlarning mazmunan uyg'unligi alohida ahamiyatga ega. Shunday ekan, proyektiv metodika natijalarini shaxs xususiyatlarining bevosita va qat'iy isboti sifatida emas, balki qo'shimcha psixodiagnostik ma'lumot sifatida talqin qilish lozim. Qolaversa, Uy.Daraxt.Odam metodikasi va R.Kettellning 16 PF so'rovnomasini birgalikda qo'llash, nomzodning individual-psixologik xususiyatlarini yanada kengroq yoritish, olingan natijalarni o'zaro solishtirish hamda asoslangan psixologik xulosa shakllantirish imkoniyatini kengaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Doremus C. F. (2020). Trait Theory of Allport. In B. J. Carducci, C. S. Nave, J. S. Mio, & R. E. Riggio (Eds.), *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Models and Theories* (pp. 413-416).
- [2] Бурлачук Л.Ф. Введение в проективную психологию. - Киев: Ника-Центр: Вист-С, 1997. - 128 с. - ISBN 966-521-037-8.
- [3] Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. - Москва: Издательство Московского университета, 2009. - С.56.
- [4] Собчик Л.Н. МЦВ - метод цветowych выборов. Модифицированный восьмицветовой тест Люшера: практическое руководство. - Санкт-Петербург: Речь, 2002. - 99 с. Собчик Л.Н. Метод цветowych выборов (МЦВ): практическое руководство к традиционному и компьютерному вариантам теста. - Москва: Компания Боррес, 2009. - 102 с.
- [5] Жарикбаев К. Б. Психологическая наука в Казахстане (история и этапы развития в XX в). - Алматы: Қазақ университеті, 2002. - 308 с.
- [6] Максименко Ю.Б., Фурман А.А. Будущее проективных методик: рефлексия скрытых возможностей // Психология и общество. - 2017. - № 3 (69). - С. 51-58. - DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2017.03.051>
- [7] Карпинский К.В. Психология жизненного пути личности: учебное пособие. - Гродно: ГрГУ, 2002. - 167 с.
- [8] Семёнов И.Н. Проблемы рефлексивной психологии решения творческих задач. — М.: НИИ ОПП АПН СССР, 1990. - С.61.